Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo biblio...

1

MŪSŲ PASTOGĖ

51-mi Metai Australian Lithuanian Weekly Post Print Approved PP 255003/01774 Kaina - Price $1 5.7.1999 Nr. 26 (2634)

Liepos 6 - oji Valstybės diena - karaliaus Mindaugo karūnavimo šventė

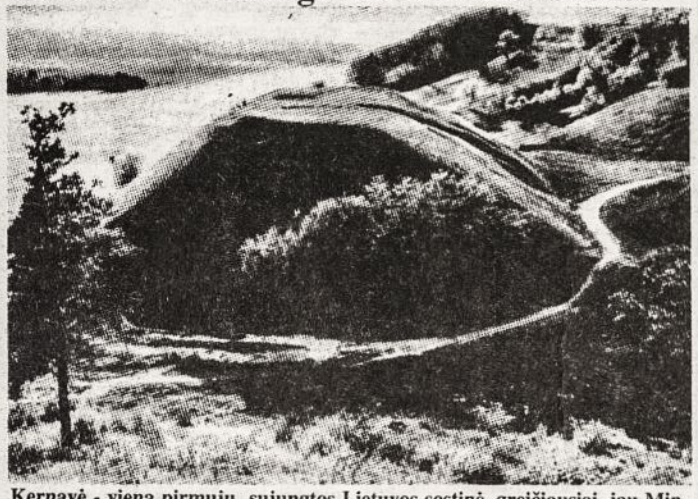

Kernavė - viena pirmųjų sujungtos Lietuvos sostinė, greičiausiai, jau Mindaugo laikais. Čia vienas prie kito yra net keturi piliakalniai: Pilies, Mindaugo sosto, Aukuro ir Lizdeikos.

Tegyvuoja Lietuva!

Šimtais metų Baltų gentys, o vėliau Didžioji Lietuvos Kunigaikštystė tvarkė ir gynė milžiniškus žemės plotus. Tos žemės gyventojai įvai ravo kilmės, kalbos ir religijos atžvilgiu, tačiau juos visus jungė bendras valstybinis patriotizmas.

Šiandien, kai, anais laikais karaliaus Mindaugo įsteigta, Lietuvos valstybė yra tapusi Nepriklausoma Respublika, net ir po daugelio metų mus jungia tas pats valstybinis patriotizmas, meilė savai žemei.

Švęsdami Lietuvos Valstybės Dieną, kad ir ne savoje gimtinėje, palinkėkime Lietuvos vadovams sumanumo, darbštumo ir sąžiningumo stiprinant kultūringą ir ekonominiai tvirtą, iš vergijos prisikėlusią Lietuvos Valstybę. Tebūna Ji tvirta ir dvasiniai galinga, kad Jos vaikams daugiau niekad netektų patirti praeities vargų.

Platinkime ir skelbkime garbingą Lietuvos vardą pasauliui ir toliau, į savo darbus įjungdami ateinančias lietuvių kartas. Be s avo Valstybės tauta per ilgą laiką išnyksta, tad darbuokimės visi, kad Lietuvos valstybė gyvuotų per amžius. Te ši šventė būna Lietuvos Valstybės tęstinumo ir lietuvio džiaugsmo šventė visame pasaulyje.

ALB Krašto Valdyba

Lietuvos įvykių apžvalga

V. Adamkus kalba NATO seminare

Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus Bosniją ir Kosovą laiko ryškiausiais pastarojo meto pavyzdžiais, kai demokratinė visuomenė buvo priversta imtis jėgos, kad apgintų savo vertybes. *„Šios dienos simboliais tapo demokratija, žmogaus teisės ir integracija. Tačiau nei žmogaus teisės, nei demokratija, nei integracija nėra savaime suteiktos vertybės. Mes turime patys jas sukurti, konsoliduoti ir, jei prireiks, apginti vardan ateinančių kartų"*, sakė V. Adamkus, trečiadienį skaitydamas pranešimą Budapešte vykstančiame tarptautiniame NATO seminare. Lietuva, pasak Prezidento, parėmė NATO operacijas Kosove ir aktyviai dalyvauja euroatlantinės bendrijos pastangose įvesti taiką ir stabilumą regione. *„NATO visada buvo labai svarbus stabilumo faktorius Vidurio ir Rytų Europoje. Lenkijos, Čekijos ir Vengrijos priėmimas į šią organizaciją sustiprino saugumo nuotaikas visame regione"*, - sakė Lietuvos vadovas. Tačiau, V. Adamkaus nuomone, tolesnė plėtra ir Lietuvos priėmimas į aljansą išplėstų garantuoto saugumo ir stabilumo zoną žemyne. *„Mums susidarė įspūdis, kad visos NATO valstybės remia Lietuvos narystę organizacijoje. Bet tik kelios jų kalba apie Lietuvos narystę dabar. Kai kurie euroatlantiniai partneriai baiminasi, kad Lietuvos priėmimas gali neigiamai paveikti NATO santykius su Rusija, nes ji neva bijo pernelyg priartėjusio aljanso"*, - sakė Prezidentas, bandydamas paneigti tokią nuostatą. *„Pirmiausia, Lietuva palaiko pragmatiškus ir dinamiškus santykius su kaimynine Rusija, ir priėmimas į NATO neturėtų jiems pakenkti. Antra, Rusija jau ribojasi su NATO valstybėmis. Norvegija daugelį metų yra NATO valstybė, besiribojanti su Rusija šiaurėje, o Lenkijos priėmimas perkėlė aljanso sieną prie Kaliningrado regiono"*, - teigė Lietuvos vadovas.

IAE saugumas

Tarptautinės atominės energetikos agentūros (TATENA) generalinis direktorius Mohamed EL - Baradei tvirtina, kad Lietuva padarė viską, ką galėjo, stiprindama Ignalinos atominės elektrinės saugumą. Ketvirtadienį susitikime su Prezidentu Valdu Adamkumi TATENA vadovas teigė atvykęs į Lietuvą susipažinti su jėgainės saugumo padėtimi, bet jau ir savo būstinėje Vienoje turėjęs informacijos apie tai, kaip padidintas šios jėgainės saugumas. V. Adamkus susitikime pabrėžė tikįs, kad elektrinė netaps kliūtimi Helsinkyje sprendžiant klausimą dėl galimybių pradėti narystės derybas su Europos Sąjunga. TATENA vadovas pritarė šiai minčiai. M. El - Baradei sakė, kad visos valstybės turi dirbti kartu, siekdamos rasti kompromisą atominės energetikos ateities klausimais, nes šiuo metu įvairių šalių nuomonės tuo klausimu skiriasi - vienos pasiryžusios tęsti atominės energijos gamybą, kitos po truputį atsisako to. TATENA generalinis direktorius teigė, kad turi būti rasta išeitis ir dėl branduolinės energetikos atliekų panaudojimo.

R. Pakso lūkesčiai

Lietuva norėtų susitarti su Rusija dėl ilgalaikio naftos tiekimo. Tai pareiškė Ministras Pirmininkas Rolandas Paksas, Vilniuje priėmęs grupę Rusijos žurnalistų. R. Paksas pripažino, kad turbūt nerealu pasiekti tokį susitarimą per kitą savaitę numatytą darbo vizitą Maskvoje, nes buvo per mažai laiko parengti tokį dokumentą. *„Būčiau patenkintas, jei abi pusės paskelbtų ketinimus artimiausioje ateityje sudaryti tokią sutartį. Po to darbo grupių ekspertai galėtų suderinti konkrečias sąlygas"*, - sakė Ministras Pirmininkas. Premjeras sakė, jog Lietuva taip pat suinteresuota tiekti maisto produktus į Rusiją ir jos Kaliningrado sritį, kartu primindamas, kad išsispręstų atsiskaitymo problemų - ypač dėl Lietuvos statybininkų Kaliningrado regione atliktų darbų. Ministras Pirmininkas patvirtino, kad antradienį per jo darbo vizitą Maskvoje kitą antradienį planuojama pasirašyti pluoštą Lietuvos ir Rusijos sutarčių. Tarp jų - dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo bei investicijų skatinimo, susitarimas dėl piliečių laikinos darbinės veiklos, pensinio aprūpinimo, bendradarbiavimo žuvininkystės srityje, bendradarbiavimo tarp Lietuvos regionų ir Kaliningrado srities. Premjeras R. Paksas Maskvoje susitiks su Rusijos vyriausybės vadovu Sergiejumi Stepašinu ir kitais aukštais Rusijos pareigūnais. Iš karto po vizito Maskvoje premjeras planuoja birželio 30 dieną dalyvauti Vidurio ir Rytų Europos Ekonomikos forume, kuris vyks Zalcburge. Liepos 15 dieną numatytas Lietuvos vyriausybės vadovo darbo vizitas į Suomiją.

Derybos su „Williams International"

Praėjusį ketvirtadienį Vilniuje susitikęs su amerikiečių kompanijos „Williams International" vadovu John Bumgarner, Prezidentas Valdas Adamkus domėjosi ketinimais pasirašyti galutines sutartis dėl šios bendrovės padėties Lietuvos naftos ūkyje. „Williams International" vadovas po beveik valandą trukusio susitikimo su valstybės vadovu nebuvo kalbus su žurnalistais: „Kaip ir visi susitikimai su Prezidentu, šis buvo labai geras". Praėjusią savaitę Ministrų Kabinetas sudarė derybų su kompanija „Williams" grupę, kurios vadovu paskirtas ūkio ministras Eugenijus Maldeikis. Į derybų grupę taip pat įtraukti finansų ministras Jonas Lionginas, trys žemesnio rango Užsienio reikalų, Teisingumo, Ūkio ministerijų pareigūnai. Penktadienį ūkio ministras Eugenijus Maldeikis ir „Williams International" prezidentas John Bumgarner po jų pusantros valandos pokalbio paskelbė, kad Lietuvos Vyriausybė ir strateginė investuotoja į šalies naftos ūkį JAV kompanija „Williams" sieks galutinius susitarimus dėl amerikiečių vaidmens „Mažeikių naftos" koncerne pasirašyti iki šių metų liepos pabaigos.

Izraelio ambasadorius vėl puola Lietuvą

Izraelio ambasadorius Baltijos valstybėse Odedas Ben Huras sako, kad karo nusikaltėliai Lietuvoje jaučiasi lyg rojuje. Tai jis pareiškė JAV žydų bendruomenių sąjungos ir Lietuvos žydų bendruomenės vakarienėje Vilniaus rotušėje pirmadienį vakare. Daugiau kaip 200 žmonių vakarienėje ambasadorius apžvelgė žydų problemas Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Pasak O. Ben Huro, Baltijos šalims bus nelengva integruotis į Europą, jei jos neatsiskaitys su praeitimi, atvirai neįvardys to, kas įvyko. *„Nesulaukiame, kada pagaliau bus imta teisti karo nusikaltėlius, kurie čia jaučiasi lyg rojuje. Lietuvos Prezidentui sudarius dvilypę komisiją praeičiai tirti, iš esmės statomas lygybės ženklas tarp*

Nukelta į 2 psl.

Lietuvos įvykių...

Atkelta iš 1 psl.

nepalyginamų dalykų - nacių ir sovietų nusikaltimų", - pažymėjo Izraelio ambasadorius. 160 JAV žydų bendruomenių sąjungos atstovų šią savaitę vieši Vilniuje, kur domisi savo tautiečių Lietuvoje praeitimi ir dabartimi. Jie pagerbė holokausto aukas Paneriuose, aplankė buvusį Vilniaus getą, žydų bendruomenę, Gaono muziejų.

Seimo pirmininko pavaduotojas Romualdas Ozolas pareiškė pasipiktinimą pastaruoju Izraelio ambasadoriaus Odedo Ben - Huro išpuoliu prieš Lietuvą ir paragino šalies Užsienio reikalų ministeriją tartis su Izraeliu dėl naujo ambasadoriaus paskyrimo. *„Ambasadorius neleistinai kišasi į mūsų vidaus reikalus, savaip interpretuodamas Lietuvos Prezidento veiksmus, mūsų teisėtvarką, negerbia mūsų valstybės, įžeidinėja mūsų bendruomenę ir tai daro jau nebe pirmą kartą. Esu įsitikinęs, kad matyti poną Odedą Ben - Hurą Izraelio ambasadoriumi Lietuvai toliau mums tikrai nepriimtina"*, - sakoma R. Ozolo laiške užsienio reikalų ministrui Algirdui Saudargui. Seimo pirmininko pavaduotojas teigia esąs įsitikinęs, kad O. Ben - Huras padarė viską, stengdamasis sukiršinti žydus ir lietuvius, suniekinti Lietuvos valstybę. A. Saudargas raginamas su Izraelio valdžia aptarti, ar neatsirastų tinkamesnis ambasadorius šiai valstybei atstovauti Lietuvoje. Praėjusią savaitę panašią nuomonę išreiškė ir kiti du Seimo nariai - Rimantas Smetona ir Kazys Bobelis.

Ruošiama diplomatų rotacija

Kitą savaitę Seimo Užsienio reikalų komitetui, o artimiausiu metu - ir Vyriausybei bus pateiktos naujų šalies ambasadorių kandidatūros. Apie tai antradienį informavo užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas. Prezidentui Valdui Adamkui ir Ministrui Pirmininkui Rolandui Paksui ministras pateikė sąrašą ambasadorių, kurių kadencija baigėsi. Manoma, kad tarp pirmųjų paskyrimų bus siūlymas ambasadoriumi Europos Taryboje skirti Užsienio reikalų ministerijos viceministrą Roką Bernotą, o Ispanijoje - dabartinį ambasadorių penkioms Pietų Amerikos valstybėms Vytautą Dambravą. Sausio pabaigoje Vyriausybė pritarė užsienio reikalų ministro siūlymui atšaukti devynis ambasadorius, dirbančius šį darbą daugiau kaip trejus metus.

Paskirtas naujas Lietuvos kariuomenės vadas

Joninių dieną Lietuvos kariuomenės vado poste pasikeitė Jonai. Ketvirtadienį Seimo plenariniame posėdyje nutarta iš pareigų atleisti kadenciją baigusį kariuomenės vadą generolą majorą Joną Andriškevičių ir pritarta Prezidento siūlymui naujuoju vadu paskirti Joną Kronkaitį. Už tai, kad Lietuvos kariuomenei vadovautų JAV ir Lietuvos pilietybes turintis 64 metų pulkininkas Jonas Kronkaitis balsavo 75 Seimo nariai, prieš buvo 3, o 8 susilaikė. Kai kurių abejonių dėl kariuomenės vado amžiaus, dvigubos pilietybės turėjo Centro, Socialdemokratų frakcijos. Po balsavimo procedūros naujasis kariuomenės vadas buvo pasveikintas ne tik paskyrimo, bet ir Joninių proga. J. Kronkaitis - profesionalus kariškis, 27 metus tarnavęs įvairiose JAV ginkluotųjų pajėgų struktūrose, dalyvavęs Vietnamo kare. Nuo 1997 metų kovo mėnesio jis dirbo Lietuvos krašto apsaugos viceministru.

Baltijos šalių studentų festivalis

Praėjusį penktadienį pučiamųjų orkestrų koncertu Vilniaus rotušės aikštėje prasidėjo tryliktasis Baltijos valstybių studentų dainų ir šokių festivalis „Gaudeamus". Po atidarymo iškilmių šventės dalyviai koncertavo įvairiose sostinės Senamiesčio vietose, studentų teatrai vaidino Vilniaus universiteto kiemuose, chorai dainavo Šv. Jonų bažnyčioje. Į „Gaudeamus" šventę atvyko apie 1,7 tūkstančio latvių - keturiasdešimt šeši ansambliai. Estų delegacijoje - apie 900 trisdešimt trims kolektyvams atstovaujančių studentų. Lietuvių būrys festivalyje pats didžiausias - 3 tūkstančiai. Lietuvai šventėje atstovauja 80 įvairiausių ansamblių, chorų, teatrų iš įvairių miestų. Po pirmos bendros lietuvių, latvių ir estų šokių repeticijos Vilniaus universiteto dainų ir šokių ansamblio narys Mindaugas Linkaitis sakė, kad lietuvių kolektyvai atrodė geriausiai šventei pasirengę, o latviai ir estai žiūrėjo į juos ir bandė lygiuotis.

Baltų verslininkų draugija Australijoje

Lietuvos žinių agentūra ELTA pranešė, kad Australijoje įsikūrė Baltų verslininkų draugija, kuri žada skatinti Lietuvos, Latvijos ir Estijos verslo žmonių ryšius su kolegomis australais. Naujajai draugijai vadovauja vienas jos sumanytojų Australijos lietuvis Linas Žalkauskas, kuris yra ir prieš dvejus metus Australijoje įkurtos Lietuvių verslininkų draugijos pirmininkas.

Amžinybėn iškeliavo dailininkė K. Zimblytė

Užpraeitos savaitės pabaigoje dailininkė Kazė Zimblytė, palikusi karščiu alsuojančias Lietuvos pievas, įžengė amžinybės smilgų pavėsin. Nė septynių dešimčių nepriskaičiavusios tapytojos gyvenimo ir kūrybos faktai jau dabar užima žymią vietą mūsų kultūros registruose. A. a. tapytojas Vincas Kisarauskas apie Kazės Zimblytės meną rašė:

„Dailininkės kūrybą norėtųsi apibūdinti kaip pasaulį, kuriame tvyro sidabras ir auksas, ištirpusios vakaro prieblandos, nėra daiktų, nėra tapybos įprastinė prasme. Paveikslai - tai nuotaikos: tamsios ir ramios, lyrinės ir poetinės. Vienur kitur dar gali suvokti lyg daiktų užuominas, kitur nėra nė to. Retas ir keistas sugebėjimas - nieko netapyti, tapant tik pačią nuotaiką. Paveikslai pilni tylos ir balzganų sutemų, niekas nejuda, nėra jokios įtampos, didžiulis atsipalaidavimas ir betarpiškumas. Šen ten sublizga sidabras, šen ten sublyksi žaluma - keista ir nepaprasta. Rodos, paveikslas nuo laiko ir dulkių patamsėjęs, vos švytintis auksas, primenantis saulėlydžius, - nebūtose karalystėse, nebūtuose pasauliuose".

Lietuvos įvykių apžvalga

Birželio 21 dieną pirmieji australų policininkai atvyko į Rytų Timoro sostinę Dili, kur jie bus Indonezijos policininkų patarėjais prieš artėjantį referendumą dėl Rytų Timoro ateities. Iš 280 Jungtinių Tautų policijos kontingento virš 120 policininkų bus australai. Vėliausiu susitarimu su Indonezija, australai policininkai bus neginkluoti.

❁❁❁

Birželio 23 dieną Australijos aukščiausias teismas balsų dauguma (4 prieš 3) nusprendė, kad negalioja One Nation partijos sąraše Australijos pilietės Heather Hill išrinkimas į senatą, kadangi per spalio mėnesį įvykusius rinkimus ji dar nebuvo atsisakius savo britų pilietybės. Konstitucija reikalauja, kad parlamentarė nebūtų svetimos valstybės pilietė. Teismo interpretacija, Didžioji Britanija šio konstitucijos straipsnio yra laikoma svetima valstybe (foreign power).

Atrodo, kad į senatą vietoje diskvalifikuotos ponios H. Hill įeis Less Harris, taip pat One Nation partijos kandidatas per spalio mėnesio rinkimus.

❁❁❁

Birželio 25 dieną JAV paskelbė, kad skiriama 5 milijonų JAV dolerių premija už informaciją, kuri įgalintų suimti dabartinį Jugoslavijos prezidentą Slobodan Milosevič bei kitus keturis aukštus Jugoslavijos pareigūnus ir pristatyti juos tarptautiniam karo nusikaltimų tribunolui Hagoje. Hagos tribunolo prašoma, Šveicarija užšaldė šių penkių pareigūnų turtą Šveicarijoje.

Šveicarija nėra Jungtinių Tautų narė, tad jos sutikimo buvo prašoma Jungtinių Tautų narėms Hagos tribunolo nutarimai yra privalomi.

❁❁❁

Serbijoje iš Kosovo srities grįžę kareiviai demonstruoja prieš vyriausybę, reikalaudami neišmokėtų algų. Liudininkų parodymais, prieš albanus sukilėlius pagalbiniuose serbų daliniuose Kosovo srityje kovojo apie 60 rusų savanorių. Jie aktyviai dalyvavo kartu su serbais etninio valymo žudynėse.

❁❁❁

Birželio 24 -25 dienomis Izraelio karo aviacija bombardavo taikinius Lebanone, jų tarpe ir Beiruto elektros jėgainės, tiltus bei Hezbollah organizacijos kontroliuojamas vietoves. Tai atsakymas į Hezbollah prieš tai įvykdytą intensyvų šiaurinio Izraelio apšaudymą raketomis. Lebanono bombardavimas įvykdytas senosios B. Netanjahu vyriausybės įsakymu. Naujai išrinktoji Ehud Barak vyriausybė dar nebuvo perėmusi vyriausybės funkcijų.

❁❁❁

Autokratiškas Papua Naujosios Gvinėjos ministras pirmininkas Bill Skate valdė kraštą, suspendavęs parlamentą 1998 m. gruodžio mėnesį. Dabar aukščiausio teismo spiriamas jis buvo priverstas sušaukti parlamentą liepos 13 dienai, kada jam bus pareikštas nepasitikėjimas. Šiomis dienomis 17 parlamentarų, jų tarpe 8 B. Skate ministrų kabineto nariai, išstojo iš valdančios partijos ir perėjo į opozicinę partiją. Bill Skate tikisi, kad dar galės prisikalbinti juos grįžti iki liepos 13 dieną įvyksiančio balsavimo parlamente.

❁❁❁

Į Indoneziją pasitarimams atvyko Nobelio taikos premijos laureatas, egzilų Rytų Timoro nepriklausomybės šalininkų lyderis, tremtyje išbuvęs nuo 1975 metais įvykdytos Rytų Timoro okupacijos, Jose Ramos Horta. Jis pripažįsta Indonezijos namų arešte laikomą Xanana Gusmao vyriausiu rytų timoriečių lyderiu.

❁❁❁

Birželio 28 dieną Australijos parlamentas galutinai priėmė mokesčių reformos įstatymą. GST (Goods and Services Tax) įsigalios nuo 2000 metų liepos 1 dienos.

Paruošė V. Patašius

Joninės

Jau nuo trečiadienio vakaro Lietuvoje buvo švenčiamos Joninės - trumpiausios metų nakties šventė. Latvijoje ši metų šventė - Lyguo - yra valstybinė, latviai šią savaitę dirbo tik iki trečiadienio. Lietuvoje Joninės švenčiamos derinant su darbu. Daugelis Lietuvos miestų ir miestelių, šiemet ir Vilnius, rengia oficialias Joninių šventes. Tradiciškai jos vyksta Joninių išvakarėse - birželio 23 - ąją. Tačiau prisitaikant prie darbo ritmo, Joninės bus švenčiamos ir savaitgalį. Kernavėje, kur aktyviai buvo švenčiama sovietmečiu, į Jonines kviečia Širvintų savivaldybė ir Kernavės muziejus.

Ruošiant šią apžvalgą pasinaudota ELTOS pranešimais, „Lietuvos rytu" ir Laimos Statulevičienės savaitine Lietuvos spaudos apžvalga.

Spaudai parengė Saulius Varnas

A. Saudargas kaltina Prezidentą

Lietuvos krikščionių demokratų partijos (LKDP) pirmininkas Algirdas Saudargas "gerai dirbusios ir turėjusios Seimo daugumos pasitikėjimą "Vyriausybės atsistatydinimą įvertino kaip Prezidento Valdo Adamkaus ir buvusio Ministro Pirmininko Gedimino Vagnoriaus "neatsakingų žingsnių sukeltą valdžios krizę" šalyje, praneša ELTA.

Šeštadienį Vilniuje vykusiame LKDP tarybos posėdyje skaitydamas pranešimą apie politinę situaciją Lietuvoje, krikdemų lyderis kritikavo kai kuriuos valstybės vadovo ir buvusio premjero veiksmus, kurie, pasak A. Saudargo, "tikriausiai buvo sąlygoti nesutarimų jautriais energetikos klausimais".

"Prezidentas dažnai buvo chaotiškai įtakojamas kažkokių emocijų. Jis realiai nebuvo pasirengęs išbristi iš savo paties sukeltos Vyriausybės krizės", - sakė LKDP pirmininkas.

"Ministras Pirmininkas G. Vagnorius santykiuose su Prezidentu irgi nepa-

Nukelta į 3 psl.

BENDRUOMENĖS VEIKLOJE

Andrius Lašaitis, B.A., Dip. Ed.

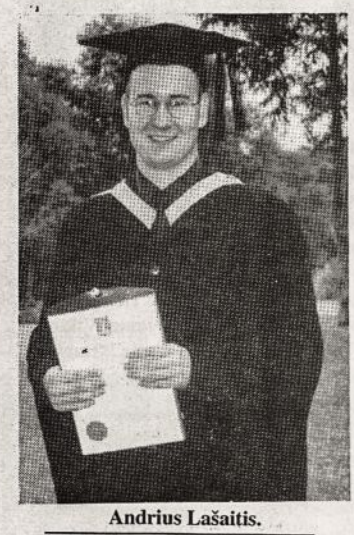

Andrius Lašaitis.

Prisimenu Andrių, man artimų Edvardo ir Julijos Lašaičių sūnų, dar lankantį mūsų savaitgalio mokyklą prie St. Joachims bažnyčios Lidcombe, kur ir man eilę metų buvo ir miela, na, ir pareiginga, mokytojauti bei administruoti. Tie tolimi metai tikrai buvo veiklūs ir mūsų vaikams, ir mums patiems.

Andrius jau ir savaitgalio mokykloje buvo vienas iš ryškiausiai pasirodančių vaikų. Jau augant mačiau jį ir Ateitininkų būrelyje, ir sporto klubo „Kovas" jaunųjų krepšininkų eilėse.

Andrius lankė ir baigė Concord'o gimnaziją. Ten, kaip ir mūsų tarpe, buvo veiklus, o paskutiniais metais buvo išrinktas visų gimnaziją lankančiųjų kapitonu. Ten gimnazijoje lyg tai vyriausias ryšininkas iš gimnazistų pusės su mokytojais ir mokinių tėvais.

Įstojęs studijuoti Macquarie universitetan, Andrius ne tik tęsė, bet ir išplėtė savo specialią - visuomeninę veiklą - ir mūsų, ir platesnėje Sydnėjaus daugiakultūrinėje visuomenėje. Jis jau 1996 metais Strathfield'o latvių salėje, birželio išvežimų minėjime buvo paskaitininkas, skaitė jis paskaitas ir mums 1998 Nepriklausomybės Dienos minėjimo proga Bankstowno lietuvių klube.

Andrius jau ilgą laiko tarpą buvo entuziastingas ir vertinamas lietuvių tautinių šokių šokėjas „Sūkurio" gretose ir savaitgalio mokykloje. Jis jau nuo 1998 metų vadovauja „Sūkurio" grupės šokėjams. Manau, kad Andrius yra vienas iš tų kelių retenybių mūsų veikloje, perimančių Sydnėjaus visuomeninę veiklą iš mūsų, vyresniųjų. Jis jau nuo 1998 metų yra lietuvių klubo Bankstown'e direktorius.

Andriui augant, pastebimai ryškėjo jo patraukimas ir sugebėjimai teatrui. Sakyčiau, pasireiškė jo tėvelio, Edvardo, gerai išvystyti gabumai ir pasirodymai mūsų tarpe.

Andrius, jau 1998 metais Australijos gimnazijų Šekspyro veikalų festivalyje pasižymėjo kaip adjudikatorius. Tais pačiais metais jis jau buvo bendraautorius mokymo vadovėlio gimnazijoms, kur aiškinama Šekspyro dramos veikalo „Linksmosios Windsoro žmonos" prasmė.

Andrius 1999 metais buvo vienas iš NSW valstijos gimnazijų anglų kalbos mokytojų, organizuojantis jų metinę konferenciją. Dar tais pačiais metais ėjo adjudikatoriaus pareigas išrenkant dienraščio „Sydney Morning Herald" pravedamoje geriausiai pasireiškusių jaunųjų rašytojų konferencijoje.

Stebiesi, kaip Andrius, nežiūrint savo visuomeninės veiklos, sėkmingai užbaigė universiteto bakalaureatą ir š. m. gegužės mėnesį pasiekė „Bachelor of Arts" laipsnį ir „Diploma in Education". Be to, buvo išrinktas į Macquarie Universiteto pasižymėjusių graduantų tarpą.

Šiemet Andrius dirba Sydnėjaus St. Johns Park gimnazijoje anglų kalbos ir teatrinės dramos mokytoju. Jo tikslas yra ir toliau darbuotis Naujosios Pietų Valijos valstijoje, viešojoje mokyklų sistemoje. Jis numato ne tik mokyti, bet ir pats toliau vystyti savo sugebėjimus dramoje. Jis taip pat tęs pradėtą darbą rašydamas gimnazistams dramos interpretavimo pamokančius vadovėlius, gal net ir kurti pasiskaitymus jaunimui šioje srityje.

Andriui patinka keliauti dviračiu kalnuotose apylinkėse, šokti lietuviškus tautinius šokius. Jo noras yra suorganizuoti savo gyvenimą taip, kad ir vėl galėtų žaisti krepšinį "Kovo" komandoje.

Geriausios sėkmės, Andriau, tavo siekiuose.

Vytenis Šliogeris

Sydnėjaus Lietuvių Klubo narę
Tamarą Vingilienę, OAM

apdovanotą Jos Didenybės karalienės Elžbietos II - sios Australijos Ordino Medaliu, nuoširdžiai sveikiname ir džiaugiamės Jos visuomeninio darbo įvertinimu.

Sydnėjaus Lietuvių Klubas

Australijoje įkurta baltų verslininkų draugija

Prieš du metus įsikūrė Australijos Lietuvių Verslininkų Draugija (Australian Lithuanian Chamber of Commerce), o šių metų birželio 26 dieną įkurta ir Australijos Baltų Verslininkų Draugija (Australian Baltic Chamber of Commerce). Abi draugijos įkurtos Lino Žalkausko iniciatyva, jis joms ir vadovauja. Atidarymo ceremonija įvyko gražiame Melburno Windsor Hotel, kurioje dalyvavo 100 baltų ir australų verslininkų, biznierių. Windsor Hotel salė buvo papuošta trijų Baltijos valstybių vėliavomis, o įeinant lietuvaitė, latvė ir estaitė, pasipuošusios tautiniais rūbais, sėdėjo prie bilietų staliuko.

Po iškilmingų pietų žodį tarė Australijos estas, vienas iš iškiliausių Australijos biznierių ir pasaulinio garso mineralų kasyklų firmų vadovas Sir Arvi Parbo. Jis kalbėjo tema "Australija ir Baltijos valstybės", apibūdindamas Baltų tautų istoriją ir būtinybę prekiauti. Sir A. Parbo taip pat iškėlė faktą, kad trys Baltų tautos nėra jau tokios mažos tarp kitų Europos tautų, ir jos gali pasiūlyti daug prekių bei sėkmingai prekiauti su Australija ir kitomis tautomis.

Dalyvavusieji pritarė Sir Arvi Parbo mintims pagyvinti prekybą tarp Baltijos valstybių ir Australijos. Pirmininkaujantis Linas Žalkauskas, padėkodamas Sir Arvi Parbo ir visiems dalyvaujantiems pritariant, paprašė Sir Arvi Parbo tapti Draugijos patronu - globėju. Jam sutikus, Linas Žalkauskas perrišo naująjį patroną lietuviška tautine juosta. Naujos Verslininkų Draugijos komitete lietuvius atstovauja taip pat ir kitas sumanus biznierius Kazys Bartaška.

Prekybos galimybės tarp Australijos ir Baltijos valstybių yra įvairios. Australija pagamina daugelį aukštos rūšies žemės ūkio gaminių, ypatingai vilnos ir vyno, ji taip pat labai stipri informacijos ir technologijos srityje. Yra didelės galimybės paremti Baltijos šalių prekes į Aziją per stiprius biznio santykius tarp Australijos ir Azijos kraštų.

Australijos Baltų Verslininkų Draugija pasiruošusi atsakyti į besidominčių biznierių klausimus. **JurzZ**

Sydnėjaus Lietuvių Klube

Buvo gauta narių nusiskundimų, kad šiokiadieniais 5.00 val. atidaryti Klubą yra per vėlai. „Atvažiuoji", sako, „į Bankstouną reikalais, atlieki juos, norėtum užsukti į Klubą, o ten užrakintos durys". Dabar skundžiasi jau tarnautojai. Atrakina duris 4.00 val., pasiraito rankoves, o nario nerasi nei su žiburiu. Direktoriai suka galvas, nežinodami ką daryti.

Nedaug mes turime Garbės Narių, vienas iš jų yra kun. Povilas Martūzas. Aš atsigavęs po „atostogų", išlydėtas Nijolės su uzbonu sriubos ir kibirėliu kotletų bei daržovių, aną pirmadienį nuvažiavau jo aplankyti. Barzda sutrumpėjusi, sumenkęs, vienišas. Vienuolės atneša pietų, kuriais nesiskundžia, bet aiškiai matėsi, kad lietuviški barščiai ir kotletai jam daugiau prie širdies. Kai išsikalbėjom, pasirodo, kad apart valytojos ir valdžios paskirto prižiūrėtojo libaniečio, apsilankančių vieną kartą į savaitę, daugiau nieko ir nematęs. Tik viena ponia Ankienė retkarčiais užsuka, aprūpina, nuperka ko reikia.

Nesinori vardinti mūsų organizacijų, iš kurių galima būtų tikėtis apsilankymo pas mūsų negaliojantį buvusį ilgametį Dvasios Vadą. Todėl gal mes, Sydnėjaus Klubo nariai, sukrustume ir laikas nuo laiko vienas, bei kitas užsuktume jį aplankyti. Nebūtinai su kotletais, bet savo apsilankymu, suteiktume jam malonumą, atitolindami vienatvės jausmą. Jei oras gražus, įsodinkime Jį į invalido vežimėlį, bus gera proga pasivaikščioti jūros pakrantėmis, pasigrožėti gamta. Prisimenu dar vaikystėje mano tėtis sakydavo, kad Vokietijoje karo metu sutikęs lietuvį, jausdavosi tarsi giminę atradęs. Dabar, kada mūsų skaičius čia Australijoje jau mažėja, ar neturėtumėme ir mes, pamiršę visus buvusius nesusipratimus, bei negeroves, atsiradusias vienaip, ar kitaip mūsų tarpe, jausti panašų jausmą? Kunigą Povilą rasite: **Unit 3, 99 Ewos Pde., Cronulla** jei kam per sunku nuvažiuoti, tai nors telefonu skamptelkite **9527 3889.**

Mūsų pirmininkas posėdyje birželio 22 d. pranešė, kad viena iš energingiausių ir gabiausių direktorių, Julija Viržintaitė, dėl susidėjusių asmeninių aplinkybių, negalinti užtektinai skirti laiko savo pareigoms Klube. Ji davė žodinį atsistatydinimą. Apgailėtina, kad mūsų jaunimas, pasinėręs į kasdieniška gyvenimą, atitrūksta nuo lietuviškos veiklos. Per tą trumpą laiką, susipažinęs ir bendradarbiavęs su Julija, esu tikras, kad visa tai yra tik laikinas dalykas ir manau, kad matysime ją sugrįžusią į mūsų lietuvišką veiklą. Klubo direktorių vardu linkiu sėkmės Jos užsibrėžtuose tiksluose ir sakau IKI PASIMATYMO!

Nariai, nepamirškime: susimokėti nario mokestį, surasti naujų narių, prisidėti talkoje, atvykti į Valstybės Šventės minėjimą, nusipirkti lietuviškos duonos, pabaliavoti per LINKSMĄJĄ VALANDĄ, ir nepamiršti apie artėjantį turgų.

Iki pasimatymo Klube.

Algis Bučinskas

Atkelta iš 2 psl.

rodė deramo lankstumo, santūrumo", - pridūrė jis.

"Taigi abi konflikto pusės stokojo atsakomybės jausmo, nors galbūt ir turėjo gerų norų. G. Vagnoriaus ir kartu visos Vyriausybės atsistatydinimą galima vertinti tik kaip asmeninį Premjero žingsnį, nes po V. Adamkaus pareikšto politinio nepasitikėjimo juo Seimas balsavo už Vyriausybės palaikymą. Taigi valdančiosios koalicijos parama Ministrui Pirmininkui buvo garantuota", - sakė A. Saudargas. Tuo pat metu LKDP lyderis pagyrė Prezidento ir Seimo Pirmininko, Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) vadovo Vytauto Landsbergio aktyvius veiksmus išeinant iš valdžių krizės: "Tai, kad pavyko įkalbėti konservatorių Rolandą Paksą užimti premjero postą ir normaliai suformuoti Ministrų kabinetą, yra neabejotinas Prezidento ir Seimo Pirmininko pasiekimas".

Aiškindamas LKDP valdybos priimtą rezoliuciją, kuria atsisakoma valdančiosios koalicijos sutarties su TS (LK), A. Saudargas minėjo, kad tokį sprendimą lėmė neaiški konservatorių pozicija, formuojant naują Vyriausybę.

A. Saudargas pabrėžė, kad, jo nuomone, Vyriausybė negalės normaliai dirbti, neturėdama pakankamai valdančiųjų partijų paramos. "Vien iš aukštų reitingų kabinetas negalės išgyventi, reikalingas ir partijų pritarimas jo veiklai.

Dėl praeities nusikaltimų prieš įgimtas žmogaus teises

Prieš kurį laiką ALB Sydnėjaus Apylinkės valdyba buvo išsiuntusi laišką Lietuvos Respublikos Seimo "Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisijai".

Į šį laišką Komisija atsakė šių metų birželio 2 d. Pateikiame šį laišką skaitytojams.

Red.

Seimo pirmininkas p. V. Landsbergis pavedė man atsakyti į Jūsų š. m. kovo 11 dienos laišką ir Peticiją. Peticijoje iškelta problema: *„kad būtų tyrinėjami praeities nusikaltimai prieš įgimtas žmogaus teises Lietuvos teritorijoje ir, kad greičiau būtų pradėta pilna, nuosaiki ir apgalvota liustracija“*. Jūs Peticiją baigiate labai teisingu ir prasmingu teiginiu: *„liustracijos pagrindinis tikslas yra iškelti viešumon nusikaltimus, kad jaunoji karta suprastų praeities skriaudas, tuo užtikrinant, kad tokie nusikaltimai ateityje nebebus daromi ir, kad nusikaltėliai negalės toliau būti pavojumi Lietuvos valstybei“*.

Dėkojame Jums ir visiems pasirašiusiems Peticiją už išreikštą rūpestį teisingumo atkūrimu ir Lietuvos ateitimi.

Pasistengsime kuo išsamiau atsakyti kas padaryta, kas yra daroma ir kas bus daroma, kad būtų atkurtas teisėtumas ir teisingumas Lietuvoje ir, kad piliečiai būtų pasirengę ginti šalies laisvę, savo teises ir demokratinę santvarką.

Atkūrus Nepriklausomybę pirmasis ir pagrindinis valstybės uždavinys buvo pasirūpinti labiausiai nukentėjusiais nuo okupacijos represijų Lietuvos piliečiais: ginkluoto pasipriešinimo dalyviais ir jų rėmėjais, neginkluoto pasipriešinimo dalyviais, politiniais kaliniais ir tremtiniais, jų šeimos nariais. Todėl buvo priimti įstatymai ir Vyriausybės nutarimai dėl jų teisių atkūrimo, prarasto turto kompensavimo, valstybinių pensijų skyrimo ir kitų socialinių garantijų.

Taip pat labai svarbus uždavinys, kurį Lietuvos valstybė nuosekliai atlieka, yra okupacinių režimų padarytų nusikaltimų prieš lietuvių tautą ir Lietuvos piliečius tyrimas ir istorinės atminties išsaugojimas. Tuo tikslu įkurtas Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras. Centro funkcijos apibrėžtos įstatymu: *„istorinės tiesos ir teisingumo atkūrimas, okupacinių režimų 1939 - 1990 metais vykdyto Lietuvos gyventojų fizinio bei dvasinio genocido ir pasipriešinimo šiems režimams tyrimas, laisvės kovotojų ir genocido aukų atminimo įamžinimas, okupacijos padarinių teisinio įvertinimo inicijavimas“*. Centras siekia, kad kiekvienas okupantų ir kolaborantų nusikaltimas būtų išaiškintas, ir kad nei viena jų auka nebūtų užmiršta.

Savaime suprantama, kad nusikaltėliai turi būti nubausti, ir ypatingai tie nusikaltėliai, kurie vykdė gyventojų genocidą. Reikia pripažinti, kad šio uždavinio įgyvendinimas vyksta sunkiausiai, nes pagrindiniai fizinio ir dvasinio genocido užsakytojai ir organizatoriai: Stalinas, Berija, Hitleris ir visi jų parankiniai jau stojo prieš Aukščiausiojo teismą, jei dar vienas kitas yra gyvas - tai jie Lietuvos teisėsaugai yra nepasiekiami. Net Izraelio valstybė, už kurią niekas geriau nežino genocido kainos, nesuteikia galimybės apklausti įtariamąjį genocido vykdymu N. Dušanskį, ką jau bekalbėti apie nusikaltėlius, gyvenančius Rusijoje. Reikia pripažinti, kad Lietuvos teisėsaugos institucijų, ypač prokuratūros, šioje srityje veikla turėtų būti aktyvesnė ir darbas spartesnis.

Kad paskatinti ir paspartinti valstybinių institucijų pastangas, 1997 m. lapkričio 6 d. buvo priimta Seimo rezoliucija *„Dėl okupacijų laikotarpio masinių represijų, genocido ir kitų nusikaltimų žmonijai ir žmoniškumui bei karo nusikaltimų tyrimo“*. O Baudžiamojo kodekso 71 str. „Genocidas“ 1998 metais buvo papildytas nuostata, kad straipsnis turi grįžtamąją galią, t.y. jo veikimui negalioja senaties terminas, taip pat, BK papildytas pataisomis dėl kolaboravimo, karo nusikaltimų ir masinių trėmimų prilyginimo karo nusikaltimams sąvokų bei baudžiamosios atsakomybės už šias veikas normomis.

1999 m. sausio 12 d. buvo priimtas įstatymas dėl Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. Deklaracijos. Šis įstatymas nustato jos statusą Lietuvos Respublikos teisės sistemoje (Deklaracijai skirtą leidinį, pridedame). Pažymint šios deklaracijos 50 - metį, Seimo nutarimu 1999 m. paskelbti Laisvės Kovų minėjimo metais. Vyriausybė patvirtino renginių programą ir skyrė reikalingas lėšas.

Generalinėje prokuratūroje yra iškelta daugiau kaip penkiasdešimt baudžiamųjų bylų, kurios apima visas masinio teroro ir žudynių akcijas. Tačiau daugeliu atvejų nusikaltimo vykdytojai yra mirę arba nepasiekiami, todėl teismai negali bylų nagrinėti. Mūsų manymu, pagrindinis tikslas turėtų būti tokių nusikaltimų išaiškinimas, jų priežasčių ir pasekmių ištyrimas, nuoseklus informacijos skelbimas ir visuomenės teisingo požiūrio formavimas. Teisiami nusikaltėliai dėl senyvo amžiaus, silpnos sveikatos ir moralinio sugniuždymo šiandien yra labiau panašūs į nukentėjusius nei į nusikaltėlius.

Ir ketvirta problema, su kuria susiduria atsikūrusi valstybė, yra dar veiklūs sovietinio komunistinio režimo funkcionieriai, represinių struktūrų, ypatingai buvusio „KGB“, t.y. „Valstybės saugumo komiteto“ darbuotojai. Jie jau nebuvo fizinio genocido vykdytojai ar organizatoriai, bet dvasinį genocidą vykdė iki pat 1990 m. kovo 11 dienos. Kad apriboti jų galimą neigiamą veiklą, Seimo Pirmininko Vytauto Landsbergio siūlymu 1998 m. liepos 13 d. buvo priimtas įstatymas *„Dėl SSRS Valstybės saugumo komiteto (NKVD, NKGB, MGB, KGB) vertinimo ir šios organizacijos kadrinių darbuotojų darbinės veiklos“*, ir šio įstatymo įgyvendinimo įstatymas.

Šie įstatymai buvo skundžiami Konstituciniam Teismui, Konstitucinis Teismas pritarė visoms pagrindinėms įstatymų nuostatoms, tačiau nurodė kelis neatitikimus jų įgyvendinimo mechanizme. Seimas priėmė reikiamas įstatymų pataisas, ir jie šiuo metu jau yra įsigalioję. Nagrinėdamas šiuos įstatymus, Konstitucinis Teismas suformulavo labai svarbų mūsų valstybės jaunai teisės sistemai lojalumo ir patikimumo principą ir pabrėžė, kad valstybė turi ne tik teisę bet ir pareigą šį principą taikyti ne tik valstybinės tarnybos pareigūnams, bet ir privačiai veiklos sričiai, jeigu atliekamos funkcijos turi visuomeninę svarbą. Taigi, šis principas apima žymiai platesnį problemų spektrą ir yra labai reikalingas.

1998 m. gruodžio 10 d. Seimas priėmė deklaraciją *„Dėl komunizmo ir buvusių komunistinio okupacinio režimo struktūrų vertinimo“*, labai aiškiai nusakančią mūsų valstybės santykį su okupaciniu laikotarpiu.

Dabar Seime yra svarstomi ir artimiausiu metu turėtų būti priimti įstatymų projektai: *„Asmenų, susietų su Lietuvą okupavusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, pripažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymas“* ir *„Užsienio valstybių slaptųjų tarnybų priedangos įmonių, įstaigų, organizacijų likvidavimo arba veiklos nutraukimo įstatymas“*.

Tokiu būdu ir priimami teisiniai norminiai aktai, ir valstybės politika, siekianti išaiškinti genocido organizatorius ir vykdytojus, apribojanti kolaborantų darbinę veiklą, pastangos moraliai ir materialiai paremti nukentėjusius ir jų šeimos narius bei siekianti įamžinti visų žuvusių pasipriešinimo dalyvių atminimą, bent iš dalies, atlieka liustracijos paskirtį.

Nuo Nepriklausomybės atkūrimo praėjo nemažas laiko tarpas ir šiandien galima tik apgailestauti, kad pirmaisiais laisvės metais, kai valstybė ir visuomenė akis į akį susidūrė su okupacinio režimo palikimu ir teisingumo problemomis, neužteko politinės valios ir nebuvo priimti išsamūs, visus aspektus apimantys liustraciniai įstatymai. Todėl tenka teisinės sistemos spragas užpildyti atskirais, epizodiniais sprendimais. Tačiau, objektyviai kalbant, šie sprendimai yra pakankamai efektyvūs.

Be to, turiu garbės pranešti, kad pasipriešinimo okupacijoms dalyvių ir nukentėjusių nuo okupacijų asmenų organizacijos rengia tarptautinį kongresą, o vėliau ir visuomeninį tribunolą bolševikų padarytiems nusikaltimams teisiškai įvertinti. Tikimės, kad kongreso ir tribunolo išvados turės atgarsį ne tik Lietuvoje, bet ir kitose šalyse. Kongreso susisteminta ir atskiru leidiniu išleista medžiaga bus naudinga ateities kartoms. Būtume labai dėkingi, jeigu Australijos lietuvių bendruomenė savo mintimis, siūlymais ar medžiaga galėtų prisidėti prie šio renginio. Pridedame Kongreso organizavimo komiteto leidinį, kuriame yra jo adresas.

Prie šio mūsų atsakymo pridedame minėtą Seimo rezoliuciją ir kai kuriuos kitus Seimo priimtus teisės aktus, taipogi šios tematikos įstatymų sąrašą. Jeigu pageidausite su kai kuriais įstatymais iš pridedamo sąrašo susipažinti, mes su malonumu juos atsiųsime. Atsiprašome, kad uždelsėme atsakyti į Jūsų laišką ir Peticiją. Priedas: Seimo rezoliucija, 1997 m. lapkričio 6 d.; Seimo nutarimas ir rezoliucija, 1998 m. gegužės 27 d.; Seimo deklaracija, 1998 m. gruodžio 10 d.; leidinys „Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio 1949 m. vasario 16 d. Deklaracija. 50 metų“; tremties, genocido, okupacijos, karių, archyvų ir atminimo įamžinimo tematikos įstatymų sąrašas; leidinys „Komunizmo nusikaltimų įvertinimas“.

Su pagarba

A. Stasiškis

Komisijos pirmininkas

Netolimą praeitį prisiminus... Nuotraukoje Aurelija Mackevičiūtė ir Eglė Klupštaitė 1979 m. repetuoja viename garaže Parkdale. Tai Julijos Klupštienės išraiškos šokių studentės. (Nuotrauka A. Klupšto).

Sekančiame "M. P." numeryje bus spausdinamas platesnis straipsnis su nuotraukomis apie anuomet Viktorijos valstijoje egzistavusią Danutės Nasvytytės išraiškos šokių grupę.

Red.

Laiškai redakcijai

Gerb. Redaktoriau,

Šį kartą kalbame apie Tautos garbę, kai žydai Holokausto centre Washingtone išleido kompaktinę diską su išbjaurotu Lietuvos himnu. Kas būtų atsitikę, jei Lietuvos kokia organizacija būtų ką nors panašaus padariusi?

Apie šį tautos įžeidimą pranešė Gabrielius Žemkalnis gegužės 4 d. Aš pasiunčiau faksą 12/5 į Lietuvos Ambasadą iš kur ši žinia buvo atėjusi. Ambasada man nieko neatsakė. Gegužės 19 d., 22.55 val. vėl skambinau G. Žemkalniui prašydamas informacijos, kas yra daroma Lietuvoje šiuo reikalu. Kol kas nieko. Nėra jokių pranešimų ir spaudoje, sakė G. Žemkalnis. Įdomu, kad praėjus dviem savaitėm Lietuvoje apie šį reikalą žinojo tik keletas žmonių. Buvo slepiamas šis reikalas nuo plačios visuomenės ar ne? Birželio 9 d. Ponas Žemkalnis „all guns blazing“ (visais turimais ginklais) per SBS radijo užpuolė mane, kad aš nieko nesiteiravęs pradėjau rašyti laiškus Prezidentui ir jo nuorašus parlamento nariams ir spaudai. Gal iš desperacijos tuose laiškuose atsirado ir trūkumas etikos.

Nekaltinu aš G. Žemkalnio dėl be tikslo „išš̆audytų kulkų“, bet negaliu jam taip lengvai dovanoti. Tiesa, kad tik gegužės 28 d. Lietuva pasiuntė protesto notą į Washingtoną. Kas trukdė tai padaryti tuoj, kai buvo gauta ši žinia? Per mėnesį laiko žydai platino šią bjaurią plokštelę. Nemanau, kad ji buvo veltui?

Su pagarba

A. V. Kramilius

Tautiniai rūbai ir tautinis sąmoningumas

Dr. G. Kazokienė

(Tęsinys iš praeito „M.P." nr.)

Ne vien demagogiškas „autentiškumo" argumentas sėkmingai dirbo nutautinimo darbą, pavojingas pasirodė ir „sceninio apipavidalinimo" aspektas, kai grubiais, dekoratyviniais elementais tautinių rūbų kūrėjai vienodino lietuvių - latvių, lietuvių - baltgudžių, baltgudžių - rusų, baltgudžių - ukrainiečių folklorinius ansamblius.

Lietuvos ir išeivijos tautinių rūbų skirtumas. Šonuose stovinčios merginos dėvi tarybinių spalvų tarybines formos ranges, ukrainietiškas ilgas palaidines, marškiniai su apvaliu, surauktu kaklo iškirpimu - tipišku lenkėms ir ukrainietėms. Viduryje - Australijos lietuvaitė dėvi austine karūnėle, marškinių rankogaliai, sijonas ir prijuostė - lietuviškų austų raštų, kiklikas - skersinių juostelių audimo.

Kokios buvo tautinių rūbų nutautinimo pasėkos? Gal geriausiai tai parodytų skirtumas tarp sovietinių laikų ir išeivijos tautinių rūbų. Išeiviai išsinešė jau atlietuvintą modelį, kuriuo sekė nuo lagerių dienų iki dabar. Antanas Tamošaitis, apvalęs tautinius rūbus nuo svetimybių, išeivijoje ir toliau juos dailino, ryškino ir harmonizavo. Mes su pasididžiavimu galėjome atstovauti Lietuvą kitų tautų tarpe ir pabrėžti savo rūbų būdingumą, austų raštų grožį ir bendrą kostiumų darnumą. Girdėjau užmetimų, kad tai nėra lietuviški tautiniai rūbai, bet Tamošaičio. Iš tikrųjų, tai yra lietuviški tautiniai rūbai Tamošaičio apipavidalinti. Jis dirbo ta pačia kryptimi kaip ir kiti Vakarų Europos etnologai bei tautodailininkai: tautiniame rėme ryškino lietuvių tautai (ar liaudžiai, jeigu tas terminas priimtinesnis) būdingus bruožus, juos pabrėždamas, iškeldamas ir išpuošdamas.

Kai Vakarų tautos rėmėsi 19 - jo šimtmečio šventadieninio kaimo gyventojų rūbų pavyzdžiu, sovietų valdomoje Lietuvoje, o ir kituose kraštuose, tautiniai rūbai „demokratėjo", vienodėjo į kaimynus, smuko į bendrumą, į visuotinumą. Sovietai nukreipė žvilgsnį į kasdieniškesnes formas, į darbo rūbų pavyzdžius, kurių darbščioje tautoje buvo apstu. Puošni galvos danga pakito į čepčius, čipkus ir kašmirines ar visai lygias baltas skareles. Tautinių rūbų kūrėjai, ansamblių instruktoriai priėmė šį demokratišką pavyzdį gal ir visai nežinodami, nesuprasdami klastos, o gal abejojimams nebuvo vietos. Visais atvejais nutautinimo eiga vyko tiek demokratinant, tiek sukeičiant rūbų dalis su kitomis tautomis, tiek atsisakant kai kurių tautinių rūbų dalių, pav. liemenės, prijuostės, galvos dangos.

Australijos lietuviai, išvydę pirmąsias iš Lietuvos atvykusias dainų ir šokio grupes, apstulbo. Viena iš pirmųjų grupių - „Armonika", su dviem dainininkėmis, apsirengusiomis tautiniais rūbais: lygiais baltais marškiniais, lygiomis juodomis liemenėmis, juodais sijonais (vėliau, specialiai įsižiūrėjus, pasirodė esą labai tamsiai raudoni ir labai tamsiai žali, baltomis prijuostėmis su trupučiu kiauraraščio, be jokios galvos dangos). Užklausus, sumišęs vadovas aiškino, kad tai esąs 19 - tojo amžiaus lietuvių miestiečių tautinis kostiumas. Kiek mes patys prisimenam, ir kaip Lietuvių Enciklopedija

"Armonikos" ansamblio dalyvės Sydnėjuje 1994 m: balti marškiniai be raštų, apykaklės apvalios, prijuostės tik su kiauraraščio siuvinėjimu, sijonai labai tamsūs su juodais apvadais žemgaliuose. Be galvos dangos. Lietuvos miestiečių rūbai?

rašo, Lietuvos miestai ir miesteliai buvo perdėm svetimšalių apgyvendinti, pav. prieš Pirmą pasaulinį karą vien žydai Lietuvoje sudarė 13% visų gyventojų, kurie, kaip taisyklė, gyveno miestuose ir miesteliuose. Lietuviai, o tuo labiau lietuvaitės gyvenusios miesteliuose, paprastai buvo neturtingos kaimo mergaitės, išėjusios tarnauti, kaip dažnai sakydavo - "žydams vandenį nešioti". Ir jei jų apsirengimui buvo statomi tam tikri reikalavimai, tikrai tarp tų reikalavimų neegzistavo jokie tautiniai aspektai.

1996 m. atvyko į Australijos Lietuvių Dienų šventę garsiai iš anksto išreklamuotas žemaitiškas dainų ir šokių ansamblis „Suvartukas". Kalbėsiu tik apie tautinius rūbus, kurių mes negalėjom atpažinti. Galvos danga įvairiems šokiams vis buvo keičiama: kai kuriems šokiams dėvėjo baltas, sulankstytas indiškas kepurytes, ištisai nusagstytas baltais perliukais. Kitiems šokiams - slavų pamėgtus gėlių vainikus, net triaukščius: viršutinė eilė raudonų gėlių, vidurinė, siauresnė, baltų, apatinė - žalių. Taigi, vainikus nešiojo vietoj lietuviškos sovietiškos vėliavos. Ir vėliau, įvairios rangės ir karūnėlės puikavosi tomis trimis tarybiškos vėliavos spalvomis, padabintais žemyn krintančiais spalvotais šilko kaspinais. Daug šokėjų nedėvėjo prijuosčių. Liemenės lygios vienspalvės medžiagos, apvedžiotos apsiuvėliais, sijonai daugumoje languoti, škotiški. Kažkodėl dainininkės atrado reikalą apsisiausti ryškiaspalvėmis dryžuotomis gūniomis, kurios taip būdingos meksikiečių bei kubiečių tautiniams rūbams. Buvo tokių sumaišytų rūbų, kad jų vienos dalys priminė skandinaviškus, kitos - slaviškus ar vokiškus rūbus, pav. mergaitė dėvi lygią juodą liemenę - vokiškos kilmės, tačiau sukirpimas ir sagių išdėstymas - labiau skandinaviškas. Marškiniai balti, lygūs, be jokių raštų. Sijonas trumpas, kojinės baltos - vokiškas modelis, ypač kai tas sijonas tamsių spalvų ir klostytas (plisuotas). Galima teisinti tai esant klaipėdietišku, tačiau negalima nuneigti lietuviško elemento stokos. Prijuostė stambiausiais raštais išpuošta, kokius tik baltarusės nešioja. Kita dainininkė išėjo vėl su tarybinių spalvų rangėmis, marškiniai apvalaus ir raukto kaklo iškirpimu, apsirengusi ilga, lygia, grynai ukrainietiška palaidine. Tai šitokie marškiniai galioja kaip reprezentaciniai lietuviški tautiniai rūbai. Sovietams sužlugdžius tautinį sąmoningumą, net ir Nepriklausomybę atgavus, jis taip greitai neatsipeikėjo, kas yra taip akivaizdu laikraštinėje kalboje, televizijų programose, dainose, tautiniuose rūbuose, pav. 1998 m. Dainų šventėje Vilniaus gatvėmis žygiavo būriai aprengti ne lietuviškais tautiniais rūbais, bet nutautintais universaliais darbo rūbais.

Užsienyje gyveną lietuviai į Lietuvą žiūrėjo kaip į prarastą rojų. Jauniesiems, jau gimusiems už Lietuvos ribų, Lietuva tapo tėvų pasakų šalis, kur visi dailiai dainuoja, kalba taisyklinga lietuvių kalba (pačia gražiausia pasaulyje), gražiai šoka tautinius šokius ir dėvi tikrais lietuviškais drabužiais. Sakoma, kad meilė yra akla. Jaunesnieji tautinių šokių vadovai pradėjo net sekti Lietuvos pavyzdžiu, atsisakydami prijuosčių, liemenių, galvos dangos ar juostų. Net Australijos Lietuvių Dienų šventėse ėmė pasirodyti nauji kostiumai „pagal tėvynę". Tai atsitiko iš aklos meilės, pasitikėjimo, nesuvokiant padėties ir net neįtariant, kad tokių pavyzdžių reikia vengti ir juos taisyti.

"Suvartukas" 1996 m. koncertuoja Australijoje. Šonuose stovinčių merginų galvas puošia tarybinių spalvų ir tarybinės formos rangės, apsisiautusios meksikietiškomis ar kubietiškomis ryškių spalvų dryžuotomis gūniomis. Viduryje stovinti dėvi tarybinių spalvų karūnėlę, kiklikas violetinio aksomo, prijuostė per trumpa, perkrauta nelietuviškai komponuotais raštais, marškiniai lygūs, balti.

Meksikiečių tautiniai rūbai.

Kokie pagrindiniai lietuviškų tautinių rūbų bruožai ir kuo mes skiriamės nuo kitų? Manyčiau, kad pats būdingiausias bruožas yra lietuviškų raštų audinys, ypač todėl, kad Vakarų Europoje namie austų raštuotų audinių neliko. Mums reikia išlaikyti audinių raštus kaip galima originalesnius spalvose, raštų kompozicijoje, jų dekoratyvumo paskirstyme, neprarandant ųuosaikumo visuose elementuose. Mūsų kaimynai - baltgudžiai, lenkai, ukrainiečiai - savo rūbus dažniausiai puošia išsiuvinėjimais, spalvotais ar baltais, o jei ir pasitaiko audinių, jie pasižymi perkrovimu. O ir patys raštai skiriasi nuo mūsų savo ritmu (žymiai tankesni), persvara. Slavai mėgsta dekoruoti marškinių rankovių viršutinę dalį ir jų kaklo iškirpimas dažniausai yra apvalus ir rauktas.

Lietuvaičių liemenės ne aksomo, ne brokato ir ne juodos, bet pasiūtos iš siaurų skersinių juostelių audinio. Liemenės priekyje arba suvarstomos, arba susegamos ir jų spalva pritaikoma prie sijono spalvos. Aksomo ir brokato kiklikų pilna Europa. Kai kuriose Austrijos apylinkėse tautiniai rūbai pasiūti ištisai iš brokato.

Bus daugiau.

Eurolygos taurė padėjo J. Kazlauskui pasipuošti Gedimino II - jo laipsnio ordinu.

Sporto naujienos

J. Kazlauskas - geriausias Europos treneris

Kauno „Žalgirio“ ir Lietuvos vyrų krepšinio rinktinės treneris Jonas Kazlauskas Prancūzijos krepšinio laikraščio „Basket - Hebdo“ apklausoje buvo pripažintas geriausiu 1998 - 1999 metų Europos vyrų krepšinio treneriu. Šioje apklausoje dalyvavo 48 žurnalistai iš 19 Europos valstybių. Pirmą kartą per visą šių rinkimų istoriją visi 48 sporto žurnalistai vienbalsiai išrinko geriausiu J. Kazlauską, ir jis gavo visus galimus 240 taškų.

J. Kazlauskas yra 44 metų amžiaus intelektualas, Vilniaus universitete baigęs matematikos studijas ir šiuo metu yra aistringas kompiuterinių žaidimų mėgėjas. Kelias į geriausio Europos krepšinio trenerio vietą ne visuomet buvo gražus ir sėkmingas. Po kelių pralaimėjimų Europos taurės turnyre, J. Kazlauskas spaudoje buvo smarkiai kritikuojamas ir netgi buvo atsisakęs trenerio pareigų. Tačiau vėliau jis vėl buvo priprašytas grįžti ir sugrįžo. Sporte galioja kaip ir nerašyta taisyklė - jei komanda laimi ir gerai pasirodo, tai ir treneris yra dievinamas, tačiau, jei ją lydi nesėkmės, tai dėl to treneris yra kaltas ir jam užkraunama visa atsakomybė.

A. Sabonis jau Lietuvos rinktinėje

NBA Vakarų konferencijos finalinėse Amerikos krepšinio profesionalų rungtynėse „Portland Trail Blazers“ komandai, kurioje žaidžia ir geriausias Lietuvos centro puolėjas Arvydas Sabonis, iškritus iš šių varžybų, jis grįžo į Lietuvą ir tuoj pat pradėjo treniruotis su Lietuvos vyrų rinktine.

Iš 17 - kos kandidatų į Lietuvos rinktinę buvo išrinkta 12. Jie yra: G. Einikis, A. Sabonis, E. Žukauskas, T. Masiulis, V. Praškevičius, D. Adomaitis, M. Žukauskas, S. Štrombergas, A. Karnišovas, D. Maskoliūnas, Š. Jasikevičius ir K. Marčiulionis. Vyriausias Lietuvos rinktinės treneris yra J. Kazlauskas, padėjėjai - R. Girskis ir A. Sireika bei treneris konsultantas - V. Chomičius.

Birželio 21 dieną Prancūzijoje prasidėjo Europos vyrų krepšinio pirmenybės, kuriose dalyvauja ir Lietuva. Iš čia kaip tik ir bus išrinktos komandos, dalyvausiančios Sydnėjaus olimpiadoje.

Pirmenybės vyksta vyno krašto, Burgundijos, sostinėje, Dijon mieste. Šių varžybų favoritais buvo Lietuva, tačiau pirmose savo rungtynėse Lietuvos krepšininkai visus labai apvylė, pralaimėję labai kukliai čekų komandai rezultatu 62:78. Lietuviai, nors ir su A. Saboniu, čia žaidė labai blogai, tarytum netgi be noro laimėti.

Antras rungtynes Lietuva laimėjo prieš Vokietiją, nors, likus tik penkioms minutės iki susitikimo pabaigos, rezultatas buvo lygus. Susitikimas su Vokietijos komanda baigėsi Lietuvos naudai rezultatu 84:74. Trečiąsias rungtynes Lietuva laimėjo prieš Graikiją ir pateko į aštuntfinalį. Pirmenybėse žaidžia 4 grupės. Paskutinėse rungtynėse A. Sabonis turėjo skausmus nugaroje, tačiau vis tiek žaidė.

Pagal gautas paskutines žinias, Lietuva rezultatu 74:48 nugalėjo Turkiją, rezultatu 91:75 - Kroatiją ir rezultatu 74:62 - Italiją. Birželio 30 dieną Lietuva aštuntfinalyje susitinka su Ispanija. Jeigu šį susitikimą Lietuvos krepšininkai laimės, jie šia pergale užsitikrins sau dalyvavimą Sydnėjaus olimpiadoje, priešingu atveju - lietuvių krepšininkų Sydnėjaus olimpiadoje mums matyti neteks. Linkime jiems sėkmės.

Juodukas T. Edney jau ne „Žalgiryje“

Amerikietis juodukas „Žalgirio“ vyrų krepšinio komandos įžaidėjas T. Edney, kuris buvo išrinktas geriausiu komandos žaidėju Eurpos krepšinio klubų pirmenybėse, grįžęs į Ameriką pranešė, kad jis pasirašė dviejų metų sutartį su Italijos klubu „Beneton“. Jo atlyginimas per sekančius du sezonus bus po 450 000 dolerių su dar kitais priedais. Tokios sumos „Žalgirio“ savininkai jam mokėti negalėjo, taigi ir teko su T. Edney atsisveikinti.

Po „Žalgirio“ pergalės Europos klubų pirmenybėse, šios komandos krepšininkai tapo labai populiarūs ir juos pradėjo medžioti turtingieji Europos klubai. Italai taip pat nori prisivilioti D. Adomaitį ir S. Štrombergą, o A. Karnišovas jau antri metai žaidžia Italijoje, D. Maskoliūnas - Lenkijoje.

Pajėgiausias „Žalgiris“

Po Europos krepšinio klubų pirmenybių iš 100 jose dalyvavusių klubų pirmuoju ir pajėgiausiu klubu išrinktas Kauno „Žalgiris“. Antroje vietoje liko Graikijos „Olympiakos“, trečiuoju taip pat Graikijos klubas „Panathinaikos“. 60 - ju buvo „Lietuvos rytas“, 95 - ju Alytaus „Alita“, 96 - ju Šiaulių „Šiauliai“. Paskutinėje 100 - joje vietoje liko Turkijos klubas.

A. Sabonis vyks į Australiją

Dar pernai man viešint Lietuvoje ir kalbantis su Arvydu Saboniu, jis pasakė: „Dar kengūrų krašte nesu buvęs, tai reiks atskristi pažiūrėti, kaip jūs ten gyvenate ir kaip tos kengūros ten šokinėja“.

Neseniai grįžęs iš Amerikos ir pradėjęs žaisti su Lietuvos rinktine, A. Sabonis pareiškė, kad, jeigu tik Lietuva išsikovos teisę dalyvauti Sydnėjaus olimpiadoje, tai jis ir atstovaus Lietuvą. Tikrai būtų labai malonu ir čia pamatyti šį Lietuvos krepšinio milžiną ne tik krepšinio aikštėje, bet ir mūsų, lietuvių, tarpe.

Merginų Sydnėjuje nebus

Buvusios Europos merginų krepšinio čempionės lietuvaitės labai blogai pasirodė Lenkijoje ir užėmė tik 6 - tąją vietą. Į Sydnėjaus olimpiadą, deja, pakliuvo tik pirmosios keturios komandos. Lietuvaitėms kelią į olimpiadą pastojo Slovakijos rinktinė, kuri savo grupėje buvo paskutinė, kai tuo tarpu Lietuva savo grupėje buvo pirmoji. Ketvirtfinalio varžybose su slovakėmis buvo tikėtasi lengvos pergalės, tačiau vietoje pergalės patirtas labai skaudus pralaimėjimas ir tuo pačiu Sydnėjaus olimpiados praradimas.

Kaip komentuoja buvęs ilgametis Lietuvos moterų treneris A. Gedminas, didelė kaltė dėl to tenka dabartiniam jų treneriui V. Gedvilui, kuris kone visą laiką leido vyresnėms, jau žinomoms krepšininkėms žaisti, o jos pademonstravo nelygų žaidimą - tikrą nuovargį. Tuo tarpu jaunoms, geroms žaidėjoms nebuvo leidžiama jų pakeisti. Pasirengimui šioms pirmenybėms irgi buvo skirtas labai trumpas, įprastas, šabloniškas laikas, ko rezultatu ir buvo parodytas labai prastas pataikymo procentas. Liūdna, kad tokių talentingų žaidėjų rinktinė nebuvo tinkamai paruošta.

Vilniaus „Žalgiris“ Lietuvos čempionas

Vilniaus futbolo komanda „Žalgiris“ laimėjo Lietuvos futbolo pirmenybes ir liepos mėnesį pradės žaisti Europos pirmenybėse. Paskutinį kartą tokį laimėjimą komanda buvo pasiekusi 1992 metais.

Ant. Laukaitis

KOVAS NEWS

From previous issue.

Kovas Redbacks 30-42

The Redbacks raced to an 18-0 lead because some of Kovas' first five players arrived late for the game – a lead that we couldn't overcome. Although outscoring our opponents 26-16 in the second half our gallant juniors lost the game. Daniel played well in the second half whilst Nicole continues her improvement. Scorers : D Sepokas 14, J Lee 6, D Popenhagen 4, M Lennox 4, N Sliogeris 2.

Kovas – Ragers 27-43

Ragers (running second), were too consistent for our Kovas youngsters (running 5th) and managed to convert most of their chances whereas Kovas "duffed" too many easy opportunities. Scorers : D Sepokas 17, D Popenhagen 4, J Lee 2, K Todd 2, N Sliogeris 2, A Belkus.

Kovas – Banksown Babes 68 - 5

Due to illness, Rita Kasperaitis, was unable to coach, so the reluctant Laura Belkus stepped into the role. Kovas went on a scoring spree which never relented as they steamrolled their much less experienced opponents. Laura was so excited by her coaching win that she completely forgot to get the score sheet however she did say that EVERYBODY played well and that Jonathan Lee and Katia Todd were probably the two best players.

Basketball Division 3 Women

Kovas – Flames 92 – 21

After winning their last two Bankstown Basketball Association competitions the Kovas team is determined to win three in a row and the way the team is playing this is a distinct possibility. Against a shell-shocked opponent Kovas continually dominated this match and a more committed effort in the first half would have seen them break the magic "100".

Scorers : Belinda Sliogeris 25, Marisa Vaiciurgis 24, Jacinta Ankus 22, Audrey Vaiciurgis 10, Louise Sliogeris 7, Rita Kasperaitis 4.

Kovas – Phantoms 42 - 33

Kovas took control early due to some pinpoint shooting from Belinda Sliogeris, including two three-pointers. The second half play became very sloppy and it was only the opponent's inability to convert free-shots that allowed Kovas to hang on and win. Scorers: B Sliogeris 15, J Ankus 9, M Vaiciurgis 8, A Vaiciurgis 6, R Kasperaitis 4.

Kovas – Tornadoes 118 – 12

What a badly named team – they should call themselves the "gentle breeze" not Tornadoes . Kovas did as they wished in this complete mismatch and only tiredness kept the score below 130 !! Scorers (at Marisa's insistence) : M Vaiciurgis 43, J Ankus 40, B Sliogeris 25, A Vaiciurgis 6, R Kasperaitis 2, L Sliogeris 2,

Basketball – Women's A

Kovas – Ragers 50 – 17

Kovas continue their good form in the Parramatta Basketball competition with another easy victory against a stubborn opponent. Racing to a 29-8 half time lead Kovas continually forced Ragers into errors and finally were victorious by a 33-point margin. Daina Diciunas played her usual solid game well supported by Lisa Skirka. Scorers: D Diciunas 16, L Skirka 13, D Andricjunas 10, M Vaiciurgis 7, R Venclovas 2, T Andricjunas 2.

J. Belkus

Lietuvių papročiai

Joninės

Joninės (senieji istoriniai šaltiniai dar vadina Rasos, Kupolių vardu) senų žmonių atsiminimuose buvo viena didžiausių kalendorinių švenčių. Kaip šventė Jonines seniau? Kokia šios šventės prasmė? Dar XVI - XVIII a. jas šventė nuo gegužės pabaigos iki pat birželio galo ar bent trečiąjį birželio dešimtadienį. S. Daukantas šventę vadina vainikų švente arba viešėmis ir tvirtina, kad seniau ją pradėdavo švęsti birželio gale ir švęsdavo 14 dienų. Tik praėjusio šimtmečio pabaigoje ją imta švęsti birželio 24 dieną, t.y. sutapatinta su švento Jono diena. Birželio 22 d. saulė pasiekia aukščiausią tašką, ir tada būna trumpiausia naktis. Lietuvoje šį saulėgrįžą sutampa su augmenijos branda, ji pasiekia didžiausio vešlumo, gyvastingumo, kupos. Jeigu gamtą lyginsime su žmogaus gyvenimu - tai jaunystė.

Šventės išvakarėse iš ganyklų anksčiau pargindavo gyvulius ir uždarydavo tvarte. Ant tvorų prieš tvarto duris prikaišiodavo dagių, dilgėlių arba tvarto duris apkaišydavo šermukšnio šakomis, kad einančios pas gyvulius raganos susibadytų, išsigąstų šermukšnio (šermukšniui lietuvių tikėjimuose teikiama apsauginė galia). Dusetiškiai tvarto duris užremdavo akėčiomis, o prie slenksčio padėdavo veidrodėlį ir klumpes. Ragana, save pamačiusi, turėjo pasibaisėti, o bėgdama užkliūti už klumpių ir kojas išsisukinėti. Apie Žeimelį raganoms išbaidyti uždegdavo kūlį ir eidavo aplink namus ir laukus. Nuo tvorų nuimdavo puodus, kad nebūtų į ką raganoms melžti. Joninių rytą rasa gali atimti karvių pieną, todėl karves išgindavo tik nukritus rasai.

Ir dabar kai kurios moterys Joninių išvakarėse eina rinkti žolių, nes tiki, kad tuo metu surinkti žolynai geriausiai tinka vaistams, atneša žmogui laimę ir sveikatą. Tuo metu visi stengėsi prisirišti vantų, nes jaunos šakelės sudžiūsta kartu su lapais ir nebyra. Žolynų rinkimas vadinamas kupoliavimu, o surinktos puokštės - kupolėmis. Surinktą puokštę ar nupintą vainiką iškeldavo prie vartų, pro kuriuos bus vežami kluonan javai. Žoles degindavo laužė, kad javai nebūtų žolėti. Iš devyneriopų žolių (kupolių) nupynusios vainikus, merginos juos per galvą mesdavo į medį. Iš kelinto karto užmeta, po tiek metų ištekės. Vainikus dėjosi po pagalve, norėdamos susapnuoti išrinktąjį. Ką susapnuosi, tas bus tavo jaunikaitis. Buvo manoma, kad kupolės gali apsaugoti nuo gaisro, piktų jėgų, todėl jomis puošė namus, kaišė pastoges. O moterys ant stogo mesdavo devynerių žolių puokštę.

Jaunimas ir vyresni žmonės susirinkdavo gražiausiose vietose - ant kalvelių, paupiuose, pamiškėse, atsinešdavo maisto ir vaišindavosi. Sukurdavo didelį laužą arba uždegdavo stebulę. Stebulę užmaudavo ant didelės karties ir, apipylę degutu, padegdavo. Kartais ant karties pakeldavo dervos ar beržo tošių statinę. Kuo didesnį plotą apšvies ugnis, tuo geresnis bus javų derlius. Merginos pasidabindavo galvas gražiausių žolynų vainikais. Prie laužo šokdavo, dainuodavo, šokinėjo per laužą. Ugnis, ypač Joninių, stebuklinga, ji ne tik apvalo dvasiškai, bet suteikia jėgų, gydo, gali pagausinti javų ir linų derlių. Šventės išvakarėse švariu vandeniu užgesintus židinius vėl įkurdavo ugnimi, parsinešta iš Joninių laužo. Per laužo dūmus pervarydavo galvijus, kad apsaugotų nuo ligų, kitų nelaimių. Šokinėdavo per laužą po vieną ir poromis. Jei stipriai laikysies rankomis susikibęs, tai būtinai susituoksi. Tokį tikėjimą žino daugelis tautų. Šokinėdavo per laužą ir jauni, ir seni, norėdami pasisemti jėgų ir sveikatos. Nuo kalnų ridendavo uždegtus lankus, statines. Ant karties iškelta deganti stebulė, statinė, ridenami degantys lankai simboliziuoja saulę, pastangas padėti Saulei šviesti.

Prasmingas paprotys - leisti vandenin vainikėlius, kartais su pritaisyta žvake. Jei bernelio ir mergelės vainikėliai susiliečia, tai tikėjo, jog tais metais jiedu susituoks.

Svarbiausias Joninių šventės momentas - paparčio žiedo ieškojimas.

Kupiškio apylinkėse užrašytas padavimas apie paparčio žiedą. Jame pasakojama, kad našlaitis Jonas, kuris globojo senelius ir našlaičius, Joninių naktį eidamas mišku pajuto viską žinąs ir tada suprato, kad jis turi paparčio žiedą. O tas žiedas buvo užkritęs už vyžos. Jonas nusiauna vyžą ir paima žiedą. Žiūri - paparčio žiedas nedidukas, tik žėri žėri visomis vaivorykštės spalvomis... Jonas peiliuku įpjauna kairę ranką ir po oda paslepia žiedą. Žaizda tuoj užgijo.

Dabar Jonas tapo turtingas. Jis sužinodavo, kur turtai paslėpti, juos pasiimdavo ir išdalydavo našlaičiams ir seneliams. Visiems buvo gera gyventi, kol Jonas gyveno.

Paparčio žiedas pražysta vidurnaktį, trumpą akimirksnį. Jis pasirodo tik geriems žmonėms ir tik kartą gyvenime. Suradęs žiedą, žmogus tampa ne tik turtingas, bet ir visažinantis, supranta, ką gyvuliai ir augalai šneka. Paparčio žiedas - tai didžiausios žmogaus svajonės, savotiško idealo - išminties, meilės, laimės įsikūnijimas. Todėl jis sunkiai pasiekiamas. Žmonės manė žiną daug būdų, kaip surasti išsvajotąjį paparčio žiedą. Vienas iš jų toks: reikia nueiti į mišką, kad nesigirdėtų šuns lojimo, pasitiesti baltą drobulę, apibrėžti aplink šermukšnio lazda ratą, užsidegti žvakę ir pavožti po puodu. Tada atsiklaupus rato viduryje lauktį, bet nesidairyti ir nieko nebijoti. Už apibrėžto rato susirinks visokios baisybės - raganos, arkliai, šunys be galvų, dundės ratai be arklių. Jos gąsdins, stengsis peržengti ratą. Ištvėrus visus bandymus, pražysta papartis. Jo žiedą reikia nuskinti ir greitai prasipjovus delną ar vieną kurį pirštą paslėpti. Stebuklingo žiedo ieško ne būriu, o kiekvienas atskirai. Ar nebus tai pirmykštis savotiškas išbandymas?

Joninių naktį žydi papartis,
šoka jaunimas smagiai...

Stebuklinga ir Joninių rytmečio rasa. Ji - sveikata ir grožis. Po rasą braidydavo ligoniai, norėdami pasveikti. Nusiprausęs ar išsivoliojęs rasoje, būsi kaip iš pieno plaukęs. Bet iš blogų rankų rasa gali virsti piktu. Jeigu kokia piktavalė norėjo iš kaimyno karvės atimti pieną, dar saulei netekėjus turėjo nueiti į kaimyno pievą ir vilkti per rasą audeklą; paskirtą sumirkusį audeklą išplauti vandenyje ir tą vandenį sugirdyti karvėms. Tada piktavalės karvės duosiančios daugiau pieno, o kaimyno - mažai arba visai neduosiančios.

Per Jonines magiškos galios turi ne tik rasa, bet ir vanduo. Šventės išvakarėse arba anksti rytą, prieš saulės tekėjimą, eidavo į upes ir ežerus maudytis. Maudėsi ligoniai, norėdami susigrąžinti sveikatą, maudėsi sveiki, norėdami apsisaugoti nuo ligų ir sustiprinti sveikatą. Tai turėjo sugrąžinti jaunystę, suteikti išminties. Maudė ir gyvulius, kad būtų sveiki.

Keista ir paslaptinga Joninių naktis. Siaučia antgamtinės būtybės, siekiančios pakenkti žmogui, gyvuliams ir augalams. Jaunimas tą naktį nemiega iki pat aušros, nes kas šventės naktį neužmigs, įgis gydomosios galios.

Saulė Joninių rytą pateka ne tokia kaip kiekvieną rytmetį. XIX a. etnografas L. Jucevičius rašė, kad švento Jono Krikštytojo dieną Saulė iš savo rūmų išvažiuoja trimis arkliais - sidabro, aukso ir deimanto - pas savo vyrą Mėnulį, o važiuodama šoka ratuose. Ir tikrai šoka. Nepatingėkite atsikelti prieš saulės tekėjimą. Įsitikinsite patys.

Prašvitus Joninių rytą šeimininkai eidavo apžiūrėti javų. Kad būtų geresnis derlius, garsiai šaukdami keletą kartų apibėgdavo arba, apžergę šaką, apjodavo lauką, arba nuo javų nukrėsdavo rasą. Kuo didesnė Joninių ryto rasa, tuo didesnio tikėjosi derliaus.

Po didelės šventės prasideda dideli darbai. Po Jono lankos pakvimpa šienu.

Iš knygos "Oi, ne per slenkstį".

† MŪSŲ † MIRUSIEJI

Su Algirdu Vaguzevičium atsisveikinant

A. Vaguzevičius

Sydnėjaus lietuvių Sodybą vėl aplankė Mirties Angelas. Šįkart jis į Amžinybę labai staiga pakvietė ilgametį šios Sodybos gyventoją a.a. Algirdą Boleslovą Vaguzevičių. Jis rastas birželio 23 dienos vakare miręs savo bute.

Algirdas gimė 1921 m. rugpjūčio 4 d. Jurbarke. Tėvai - Marija - Ona Žymantaitė ir Jonas Vaguzevičiai - netoli Jurbarko turėjo 76 ha ūkį. Šeimoje, vyresniam broliui mirus, augo tik Algirdas. Baigęs gimnaziją, dar tik devyniolikos metų amžiaus jis išvyko į Vokietiją, kur mokėsi jūrininkystės akademijoje ir baigė ją leitenanto laipsniu. Vėliau jūrininku dirbo Anglijos laivuose. Apie 15 metų Algirdas gyveno Naujojoje Zelandijoje. 1951 ar 1952 metais atvyko į Sydnėjų ir iki pensijos dirbo Fairfax spaudos pramonėje. Išėjus į pensiją, apsigyveno Sydnėjaus lietuvių Sodyboje.

Velionis 1992 - 1998 metais tris kartus lankėsi gimtinėje. Jam priklausantį tėvų ūkį jis perleido savo sūnėnui. Algirdas į tėvynę norėjo vykti ir šiais metais, bet dėl pablogėjusios sveikatos suabejojo...

Velionio palaikai sudeginti Sutherland'o krematoriume birželio 29 dieną. Velionis prašė, kad jam mirus, jo pelenai būtų išbarstyti jūroje. Laidotuvėse dalyvavo būrelis sodybiečių ir artimiausi jo draugai. Laidotuvėmis rūpinosi testamento vykdytoja p. Debbie Perrin ir jos vyras.

Ilsėkis ramybėje, Algirdai.

B. Ž.

A. † A. Viktorui Budzinauskui

staiga mirus Lietuvoje, reiškiame gilią užuojautą jo broliui Liudui Canberroje, sesei Bronei Amerikoje ir visoms jų šeimoms bei artimiesiems.

Irmgarda ir Juozas Gailiai su šeima

A. † A. Marijonai Česnavičienei

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiame dukterims Irenai, Danguolei ir visiems artimiesiems.

Venclovų šeima ir Marytė Švedienė

INFORMACIJA

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ KLUBAS

16 - 18 East Terrace BANKSTOWN, NSW
Tel.: 9708 1414 Fax.: 9796 4962

NEPAMIRŠKIME SUSIMOKĖTI NARIO MOKESTĮ

ŠIOKIADIENIAIS KLUBAS VEIKIA NUO 4.00 val.
ŠEŠTADIENIAIS IR SEKMADIENIAIS NUO 12.00 val.
ANTRADIENIAIS UŽDARYTA

KIEKVIENĄ SEKMADIENĮ NUO 5.00 IKI 6.00 val.
LINKSMOJI VALANDA
VISI GĖRIMAI TIK PUSĖ KAINOS!

UŽSUKITE Į VALGYKLĄ:
PENKTADIENIAIS NUO 6.00 IKI 8.00 val.
ŠEŠTADIENIAIS ŠVEDIŠKAS STALAS NUO 12.00 IKI 2.00 val.
SEKMADIENIAIS NUO 12.00 IKI 7.00 VAL

SEKANTI PENSIJŲ DIENA LIEPOS 8 d.
KLUBE ŠVEDIŠKAS STALAS NUO 12.00 val.

LIEPOS 10 d. VISI PRISIDĖKIME PRIE KLUBO APTVARKYMO
LAUKIAME KLUBE SAVANORIŲ Į TALKĄ!

VALSTYBĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS LIEPOS 11 d. 2.00 val.
ĮDOMI ALMIO JŪRAGIO PASKAITA

VĖL BUS LIETUVIŠKOS DUONOS LIEPOS 11 d.

KLUBO TURGUS
tai neapleistina proga liepos 25 d. apsilankyti Klube

UŽSUKITE Į SYDNĖJAUS LIETUVIŲ KLUBĄ
Čia visada visi būsite mieliai laukiami iš visų Australijos vietovių ir kitų pasaulio kraštų!

LAUKIAME NAUJŲ NARIŲ PAREIŠKIMŲ

Klaidų ištaisymas

25 - me „Mūsų Pastogės" numeryje, 7 puslapyje buvo spausdintas p. Valės Laukaitienės straipsnis „Kojų priežiūra", kuriame, betaisant kalbą, buvo padarytos kelios klaidos. Klaidų ištaisyme straipsnio autorės kalba netaisyta.

I - mos skilties apačioje buvo parašyta: „Tuo tarpu suaugusiųjų kojos, kurios progresyviai būna iškraipomos, per ilgus metus nešiojant klaidingai parinktus batus, negali būti įmaunamos į batus, kurie buvo padaryti naturalios formos kojai. Kadangi kaulų sąnariai, kurie pamažu buvo išvietinti iš originalios padėties, bando prisitaikyti savo formoje užtikrinant sau vietą, nors jau pakeistoje pozicijoje. Audinių peraugimas atsiranda ant kulnų galūnių, kurie varžo ir trukdo sąnariams grįžti į seną, bet jau pasikeitusią vietą".

Turėjo būti: „ Tuo tarpu suaugusių kojos, kurios progresyviai tampa iškraipomos per ilgąmetį perijodą, nešiojant klaidingai pritaikintus batus, negali būti įmaunamos į batus, kurie buvo padaryti naturalios sudieties kojai. Kadangi: kaulų sanariai, kurie pamažu tapo išvietinti iš savo originalios vietos, bando prisitaikyti savo forma, užsitikrinant sau vietą nors jau pakeistoje pozicijoje. Peraugimas audinių atsiranda ant kaulų galūnių, kurie varžo ir trukdo sanariams grįžti į originalią, bet jau pakeistą vietą".

Antroje skiltyje parašyta: „"Hallux Valgus - Bunion t.y. didžiojo kojos pirš–to kaulo (Metatarso) į lauko pusę išvietinimas. Tai gali atsitikti dėl paveldėjimo arba iššaukimo".

Turi būti: „Hallux Valgus - Bunion t.y., išvietinto didžiojo piršto kaulo (Matatarso) į lauko pusę. Tai gali atsitikti nuo: paveldėjimo, prigimimo ir iššaukimo".

Toliau rašoma kad: „Kojų nagų patologija būna įvairi, tačiau gal pati dažniausia - įaugęs didžiojo piršto nagas".

Turi būti: „Kojų nagų Patologinių būklių yra įpatingai įvairių. Vieną iš jų paminėsiu - Įaugęs didžiojo piršto nagas".

Toliau parašyta: „pav. siauri ar per trumpi batai, o kartais ir neteisingai nukirpti nagai, dėl vietos stokos priver–čia nagą įaugti į šono kraštus".

Turi būti: „Pav:
per siauri ar per trumpi batai, dėl vietos stokos, priverčia nagą įaugti į šono kraštus, o kartais neteisingai nukirpti nagai pakeičia nago augimo kryptį".

4 - je skiltyje parašyta: „Odos sukietėjimas aplink kulnus (Callows)...
Turi būti: „odos sukietėjimas apie kulnus (Callus)..."

Gerb. straipsnio autorę ir suinteresuotus atsiprašome. Red.

NEW 1999 VIDEOS ON LITHUANIA AND VILNIUS

Available in All Formats-English Only

LITHUANIA-INTO THE NEW MILLENIUM

Duration:100 Minutes
Visiting more than 30 Locations around Lithuania
Price: $34.95

VILNIUS-A WORLD CENTRE OF CULTURE

Duration: 62 minutes
Including special segments on the
Churches and Arts in Vilnius. Price: $26.95

VIDEOS MAY BE PURCHASED AS A SET FOR $54.95
Shipping to Be Added:
USA-$4.75 Flat Rate; CANADA;$6.75 US Flat Rate for entire order;
OUTSIDE USA AND CANADA: $7.00 US for first Video,
$2.00 US each additional Video(Sets count as two Videos).

Please make all Payments in US Dollars. We accept VISA

You may order: (in VHS format).

Through our **WEBSITE** at http://centxvid.home.texas.net
or by **MAIL** to:

Central Texas Videography
P.O. Box 5215
Round Rock, Texas 78683

By **E-MAIL**: Please Visit our Website

By **FAX**: Visa or Mastercard required to order by fax. Please include your name as it appears on card, Card#, Expiration Date, and your signature, along with mailing information.
FAX#USA(512)244-4272

For **INQUIRIES**, our Phone #:USA(512)244-2464;
E-MAIL:centxvid@texas.net

Pranešimas

Melburno Lietuvių Pensininkų Sąjungos nariams

Sekantis susirinkimas įvyks liepos mėn. 13 dieną.

A. S.

"Gintaro" tautinių šokių ansamblio šokėjai organizuoja

Jonines

Riddles Creek skautų stovyklavietėje, Sunbury priemiestyje **liepos 9 dieną. Pradžia 5 val. po pietų.** Įėjimo kaina - 5 doleriai, vaikams, jaunesniems nei 10 metų - veltui.

Džiaugsimės, šoksime, dainuosime. Kviečiame visus, visus, visus!
Jei žadate atvykti, praneškite **Daliai Didžienei tel. (03) 9398 3160 arba Rūtai Skeivienei tel. (03) 9857 8211.**

Prašo žinių apie brolio šeimą. Po karo iš Vokietijos atvykusio ir Tasmanijoje gyvenusio Kazio Alseikos, sūnaus Kazio, gimusio 1917 m., mirusio 1984 m. ,Lietuvoje gyvenusio Skuodo valsčiuje, Užvių (?) kaime, giminės norėtų susirasti jo našlę, vakus, jei galima, susirašinėti, gauti nuotraukų. Rašyti galima: E. Alseikaitei - Mikulskienei, A. Vaišvilos gt. 23 - 10, Plungė 5640, Lietuva.

Pranešimas

1. **Liepos mėn. 11 d., 13 val.** Lietuvių Namų Jubiliejinėje salėje įvyks viešnios iš Lietuvos gyd. Birutės Žemaitytės knygos "Viešpaties trupinėliai" pristatymas.
2. **Liepos mėn. 18 d., 13 val.** viešnios paskaita.

Kviečiame ir laukiame visų. **Melburno LKM Draugijos valdyba**

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.
Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga
Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 1885
Redaktorius Bronius Žalys. * * * Redakcijos ir administracijos telefonas (02) 9790 2319
Faksas (02) 9790 3233
Redakcija rašinius taiso ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.
Prenumerata metams $ 50 Užsienyje paprastu paštu $ 65 N. Zelandijoje oro paštu $ 80
Užsienyje oro paštu $ 110